

avisen

December 2021 • Nr. 119

I dette nr:

- *Program grundkursus*
- *Udtalelse fra bistandsværgen*
- *Ministersvar om forskellen på væрге og bistandsværge*
- *Retslægerådets årsberetning 2020*

UDGIVER

Landsforeningen af Patient-
rådgivere og Bistandsværger
i Danmark, LPD

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR

Erik Dahlgaard
erikdahlgaard@live.dk

Indhold fra LPD-avisen må citeres
med angivelse af kilde jf. lov om
ophavsret.

Avisen modtager gerne mate-
riale, men påtager sig intet ansvar
for indsendt materiale. Avisen
forbeholder sig ret til at forkorte/
redigere i indsendt materiale.

LAYOUT OG TRYK

Mark & Storm Grafisk A/S

Avisen udkommer
4 gange årligt
Oplag: 1250

Materiale sendes til
erikdahlgaard@live.dk

WWW.LPD-INFO.DK

Leder

I skrivende stund venter jeg på, at regeringen kommer med den bebudede "10 års psykiatriplan". Jeg anerkender, at det forberedende arbejde skal have den tid der kræves, så der etableres et grundigt fagligt afsæt, for de nye politiske tiltag der er bebudet. Udmeldingerne fra de forskellige aktører i psykiatrien antyder, at der opleves et stort behov for nytænkning og ikke mindst økonomisk bevågenhed fra politisk side, hvis nye mål for behandlingen skal kunne realiseres.

På vores område indenfor retspsykiatrien venter vi på hvad der sker af nyt.

Indenfor den civile retspsykiatri har patientrådgiverne i snart mange år set på, hvordan Statens og regionernes "partnerskab til reduktion af tvang" er forløbet. Selvom der i dette arbejde var rigtig fine tiltag der faktisk lykkedes, må vi samlet set konstatere, at de opstillede mål, om en halvering i brug af bæltefiksering ikke blev opfyldt. Stor betydning, for patientrådgivernes arbejde, har udflytningen af Det Psykiatriske Patientklagenævn haft i flere år, - og der opleves desværre stadig funktions problemer i den nye ordning, med forsinket sagsbehandling, til skade for retssikkerheden. Disse realiteter kalder på en grundig analyse af, om der er behov for nytænkning af arbejdet med patienter, som indlægges på psykiatriske afdelinger.

Indenfor strafferetspsykiatrien er der de kendte udfordringer. Trods grundige undersøgelser, igangsat og gennemført af Folketingets ombudsmand samt senest Rigsrevisionen, opleves der i det daglige virke udfordringer med at få efterlevet de afdækkede problemer og anbefalinger. Eks; Trods regionernes klare udsagn om, at der på psykiatriske afdelinger ikke anvendes tiltaget "skærmning til stue" som et tvangsmiddel, møder vi det ofte, i det daglige arbejde når vi besøger bistandsklienter. Og vi oplever altid, at patientklagenævnet afviser at behandle en evt. klage over dette, da det jo ikke er en tvang, der er beskrevet i psykiatriloven.

Bestyrelsen i LPD

Formand og redaktør

Erik Dahlgaard
Tambogade 55
7790 Thyholm
30 62 81 93
erikdahlgaard@live.dk

Sekretær

Britta Nielsen
Hyacintvej 3
9380 Vestbjerg
29 60 24 27
brittahn84@gmail.com

Bestyrelsesmedlem

Connie Smidstrup
Hyrupvej 6
7140 Stouby
61 65 55 74
smidstrup1@hotmail.com

Næstformand

Dorthe Skarsholt Falkenstrøm
Ejler Billes Allé 43, 4. sal
2300 København S
25 32 77 69
skarsholt@live.dk

Bestyrelsesmedlem

Inge Lise Lund
Høgevænget 7
5610 Assens
26 21 50 25
ingeliselund1@gmail.com

Regnskabskontrollant

Winnie Kirchheiner
Søndertoften 183
2630 Taastrup

Kasserer

Anders Ole R. Andersen
Udgårdstøften 38
8600 Silkeborg
21 44 97 03
hanneoganders8600@gmail.com

Bestyrelsesmedlem

Michael Just Jensen
22 55 76 58
michaeljustjensen@gmail.com

Regnskabskontrollant suppleant

Else Marie J. Rosendahl
Vismarlundvej 8, 6500 Vojens
25 68 51 00
juhler.rosendahl@gmail.com

Der er således stadig plads til, at tingene kan indrettes på en bedre måde. Vi ser frem til at der sker forbedringer.

Foreningen LPD

Trods en del nedlukning i årets løb er vi tilbage på normal drift af foreningen LPD. Vi er lykkedes med at afholde kurser på en god og sikker måde og vi fornemmede klart, at der var behov for at mødes igen og drøfte fælles problemstillinger. Vi får en del henvendelser om rådgivning i konkrete sager og vi er i fuld gang med at tilrettelægge kurserne i 2022.

Tingene er således i god gænge.

Jeg vil hermed ønske alle, vi har været i kontakt med, tak for samarbejdet i året der rinder, samt på gensyn i det nye år. Særlig tak til mine bestyrelseskolleger, det er inspirerende og givende at arbejde sammen med jer.

Med ønsket om en glædelig jul og et godt nytår.

Erik Dahlgaard

Redaktør

Indhold

Program grundkursus.....	3
Udtalelse fra bistandsværgen.....	5
Ministersvar om forskellen på værg og bistandsværge	6
Retslægerådets årsberetning 2020.....	19

Forside:

Britta Nielsen og Inge Lise Lund

1. Suppleant

Jes Højris Hansen,
P. P. Ørumdgade 34, 3. tv.,
8000 Århus C,
jeshojris@gmail.com

2. Suppleant

Brian Olsen
Lolland
61 26 85 45
projektlederbo@gmail.com

Webmaster

Mikael Egevig
7400 Herning
webmaster@lpd-info.dk

www.LPD-info.dk

December 2021 • Nr. 119

I dette nr:

- Program grundkursus
- Udtalelse fra bistandsværgen
- Ministersvar om forskellen på værg og bistandsværge
- Retslægerådets årsberetning 2020

LANDSFORENINGEN
af Patientrådgivere & Bistandsværger i Danmark

Begynder kursus for patientrådgivere og bistandsværger

Kurset holdes på Huset i Middelfart den 5.-6. februar 2022

Adresse: Huset, Hindsgavl Alle 2, 5500 Middelfart

Tilmelding på; www.lpd-info.dk Gerne inden den 14.1.2022

Fredag den 4.2.

Mulighed for ankomst og overnatning for dem der har langt at køre.

Der er ikke fælles spisning fredag aften.

Lørdag den 5.2.

08.00 - 09.30	Morgenmad for dem som er kommet fredag aften.
10.30 - 12.00	Velkomst og gennemgang af programmet, V. Dorthe Skarsholt og Erik Dahlgaard
12.00 - 13.00	Frokost
13.00 - 17.00	For patientrådgivere: Bekendtgørelse for patientrådgivere, samt arbejde med cases og klagenævns møder. v/Britta Nielsen
13.00 - 15.00	For bistandsværger: Bekendtgørelser. Herunder lønforhold og befordringsgodtgørelse. v/Dorthe Skarsholt
15.00 - 17.00	For bistandsværger: At finde ind i rollen som bistandsværger. Den dobbelte funktion hvis man også er pårørende. Oplæg og fælles drøftelse. v/Erik Dahlgaard og Dorthe Skarsholt
18.00-	Middag

Søndag den 6.2.

08.00 - 09.00	Morgenmad
09.30 - 11.30	For alle: Psykiatriloven v/Erik Dahlgaard
11.30 - 12.00	Opsamling v/Dorthe Skarsholt, Britta Nielsen og Erik Dahlgaard
12.00 - 13.30	Frokost og herefter tak for denne gang

Praktiske oplysninger

Tilmelding:	www.lpd-info.dk
Sted:	Huset, Hindsgavl Alle 2, 5500 Middelfart
Ophold:	Ophold og fortæring afholdes af Justits/ Sundhedsministeriet
Hotel:	Der er tjek ind fra lørdag morgen.
Refusion	Transport refunderes ved udfyldelse af køreseddel m. vedlagt brobizz eller billet. Der ydes statens lave takst, kr. 1.98 pr. km.
Pauser:	Alle dage indlægges passende pauser med kaffe, the, vand og frugt.
Køresedler, bizz og biletter:	Udfyldes på kurset eller sendes til: Anders Ole Revsgaard Andersen, Udgårdstøften 38, 8600 Silkeborg Kasserer@lpd-info.dk Tlf. 21449703

Om bistandsværgens rolle

i klagesager og udtalelser til retten, i forbindelse med prøvelse af en dom

Bistandsværgerne får nu rutinemæssigt forespørgsel fra Statsadvokaten om man ønsker at komme med en udtalelse, når en foranstaltningsdom skal prøves i retten. I foreningen LPD får vi en del henvendelser desangående. Vi har derfor drøftet emnet i bestyrelsen, hvor hovedproblematikken er, hvorvidt vi skal udtrykke egne meninger som bistandsværge eller om vi skal støtte, at den dømtes syn på sagen fremmes.

Der er fra Justitsministeren kommet en del svar på spørgsmål, som har til hensigt at afklare hvordan bistandsværger skal forholde sig i denne sammenhæng. Herunder et uddrag fra svar på SP.1888, alm. Del fra 5. oktober 2020:

»Bistandsværgens opgaver er nærmere beskrevet i bistandsværgebekendtgørelsen. Ifølge bekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal bistandsværgeren rådgive og vejlede den sigtede, tiltalte eller dømte om klageadgang, herunder i henhold til lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, samt om muligheden for at søge en idømt foranstaltning ændret eller ophævet. Bistandsværgeren er ikke begrænset til alene at rådgive om klager over tvangsforanstaltninger, men vil også kunne rådgive og vejlede om klagemuligheder i relation til f.eks. behandling, omsorg mv. Bistandsværgeren skal så vidt muligt handle i samråd med den sigtede, tiltalte eller dømte, jf. bekendtgørelsens § 7. I forlængelse heraf bemærkes, at bistandsværgebekendtgørelsen ikke indeholder hjemmel til, at den pågældende bistandsværge af egen drift og uden forudgående samtykke kan klage på den dømtes vegne over f.eks. manglende behandling eller omsorg«.

Her understreges det, at Bistandsværgeren ikke skal mene så meget selv, men sikre, at den dømtes mening og ønsker kommer i spil, så en prøvelse kan ske på et oplyst grundlag. Hvis der er argumenter for at fastholde en given foranstaltning, er der Anklagemyndighed, Psykiatri, Kriminalforsorg

og evt. Samråd for udviklingshæmmede der leverer den del, så dette skal nok blive præsenteret grundigt for dommeren. Efterfølgende sider ses nogle svar fra Justitsministeren der uddyber sagen.

STATSADVOKATEN I VIBORG
RØDEVEJ 1
8800 VIBORG
TELEFON: 72 68 90 00
E-MAIL: SAV@ANKL.DK
www.anklagemyndigheden.dk
DATO september 2021
JOURNAL NR.
SAV-XXX-XXX-XXX
SAGSBEHANDLER: /

Mulighed for at afgive en udtalelse

Sagen mod
AA

skal indbringes for retten i medfør af straffelovens § 72. Du har mulighed for at afgive en udtalelse om domfældtes aktuelle tilstand og forhold, samt om du anbefaler at foranstaltningen opretholdes, ændres eller ophæves.

Hvis du ønsker at afgive en udtalelse, skal jeg bede om denne senest 28. oktober 2021.

Jeg kan oplyse, at hvis du afgiver en udtalelse, vil udtalelsen indgå i såvel min som rettens sagsbehandling. Du kan ikke forvente at modtage et svar på din udtalelse, men retten vil underrette dig om et eventuelt retsmøde i sagen.

Med venlig hilsen
XXX-XXX
Kontorfuldmægtig

Eks. på brev fra Statsadvokaten.

Afmelding af LPD avisen

Hvis du ikke længere ønsker at få LPD avisen vil vi gerne have besked. Skriv til: erikdahlgaard@live.dk og oplys det nr. der står på adresselabel bagpå avisen.

Tak for hjælpen

JUSTITS MINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 5. november 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mikkel Holt Christensen
Sagsnr.: 2020-0030-4844
Dok.: 1657150

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1889 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 5. oktober 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Niklas Velling Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1889 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren indarbejde en hjemmel i bistandsværgebekendtgørelsen, og i modsat fald redegøre hvorfor ikke, så bistandsværgeren i dennes egenskab af ”værge” af egen drift og uden forudgående samtykke kan klage på den dømtes vegne over f.eks. manglende behandling eller omsorg, idet der henses til den gruppe af dømte, som er meget psykisk syge eller er i kategorien middel til svært retarderede og ikke altid kan forventes selv at kunne klage, og som i nogle tilfælde er under personligt vægeomål eller umyndiggjort? Der henvises til REU alm. del – svar på spørgsmål nr. 1628, samt servicelovens § 137 L, stk. 2, hvor der er tillagt bistandsværgeren selvstændig klageadgang.”

Svar:

1. Justitsministeriet kan indledningsvis oplyse, at en bistandsværgers funktion adskiller sig fra funktionen som værge.

En bistandsværge, som beskikkes under straffesagens behandling, har i første række til opgave sammen med den beskikkede forsvarer at bistå den sigtede eller tiltalte under sagens behandling, jf. herved straffelovens § 71, stk. 1. Efter dommen er det ifølge straffelovens § 71, stk. 2, bistandsværgens opgave at holde sig underrettet om den dømtes tilstand og at drage omsorg for, at opholdet på sygehuset/sygehusafdelingen, i institutionen eller anstalten og andre foranstaltninger ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Bistandsværgens opgaver er nærmere beskrevet i bistandsværgebekendtgørelsen. Ifølge bekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal bistandsværgeren rådgive og vejlede den sigtede, tiltalte eller dømte om klageadgang, herunder i henhold til lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, samt om muligheden for at søge en idømt foranstaltning ændret eller ophævet. Bistandsværgeren er ikke begrænset til alene at rådgive om klager over tvangsforanstaltninger, men vil også kunne rådgive og vejlede om klagemuligheder i relation til f.eks. behandling, omsorg mv. Bistandsværgeren skal så vidt muligt handle i samråd med den sigtede, tiltalte eller dømte, jf. bekendtgørelsens § 7.

I forlængelse heraf bemærkes, at bistandsværgebekendtgørelsen ikke indeholder hjemmel til, at den pågældende bistandsværge af egen drift og uden forudgående samtykke kan klage på den dømtes vegne over f.eks. manglende behandling eller omsorg.

2. Bistandsværgens særlige funktion i det strafferetlige system adskiller sig på den baggrund væsentligt fra funktionen som værge. Ifølge værgemålsloven kan det være nødvendigt, når en person er ude af stand til at handle på egne vegne i økonomiske eller personlige anliggender, at vedkommende kommer under værgemål, således at en anden person – værgeren – kan handle på den pågældendes vegne i de spørgsmål, som værgemålet omfatter.

I langt de fleste tilfælde beholder personen, der er under værgemål, sin retlige handleevne og dermed retten til at handle på egen hånd.

I nogle tilfælde kan det være nødvendigt at beskytte personen, der er under værgemål, mod at blive udnyttet, herunder at indgå uhensigtsmæssige økonomiske aftaler. I en sådan situation kan personen få frataget sin retlige handleevne helt eller delvist vedrørende økonomiske forhold og dermed få indskrænket eller fuldt ud frataget sin adgang til at indgå retshandler eller råde over sin formue.

Det er ikke muligt at fratage den retlige handleevne i forhold til personlige anliggender, dvs. forhold vedrørende f.eks. bolig og helbred, herunder muligheden for at kunne give samtykke i henhold til bistandsværgebekendtgørelsen.

Uanset hvilken type af værgemål, der måtte være etableret, og hvad værgemålet nærmere omfatter, bevarer personer under værgemål således retten til at kunne give samtykke i henhold til bistandsværgebekendtgørelsen. Det skyldes, at muligheden for at fratage personer under værgemål den retlige handleevne er begrænset til økonomiske forhold.

3. Reglerne i bistandsværgebekendtgørelsen er ikke til hinder for, at der i den øvrige lovgivning fastsættes regler om, at en bistandsværge kan handle uden forudgående samtykke fra den dømte. Som anført i Justitsministeriets besvarelser af 21. september 2020 af spørgsmål nr. 1628 og 1631 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg har bistandsværger således allerede i dag efter serviceloven og psykiatriloven i visse tilfælde adgang til at klage på den pågældendes vegne, uden forudgående samtykke, når den pågældende ikke selv er i stand til at klage.

Justitsministeriet finder på den baggrund ikke, at der er behov for at indføre en hjemmel i bistandsværgebekendtgørelsen til, at en bistandsværge af egen drift og uden forudgående samtykke kan handle på den dømtes vegne.

JUSTITS MINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 21. september 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mikkel Holt Christensen
Sagsnr.: 2020-0030-4558
Dok.: 1581516

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1628 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. august 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Niklas Velling Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1628 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, hvilke beføjelser og begrænsninger bistandsværgen har i forhold til de myndigheder, sygehuse (psykiatrien som helhed) og bosteder, som den dømte er i kontakt med? Og vil ministeren oplyse, om bistandsværgen er uafhængig af disse parter, således at disse skal respektere, at bistandsværgen er beskikket af domstolene?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

”1. En bistandsværge, som beskikkes under straffesagens behandling, har i første række til opgave sammen med den beskikkede forsvarer at bistå den sigtede eller tiltalte under sagens behandling, jf. herved straffelovens § 71, stk. 1. Efter dommen er det ifølge straffelovens § 71, stk. 2, bistandsværgens opgave at holde sig underrettet om den dømtes tilstand og at drage omsorg for, at opholdet på sygehuset/sygehusafdelingen, i institutionen eller anstalten og andre foranstaltninger ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Bistandsværgens opgaver er nærmere beskrevet i bistandsværgebekendtgørelsen. Ifølge bistandsværgebekendtgørelsens § 8, stk. 2, skal bistandsværgen rådgive og vejlede den sigtede, tiltalte eller dømte om klageadgang, herunder i henhold til lov om frihedsberøvelse og anden tvang i psykiatrien, samt om muligheden for at søge en idømt foranstaltning ændret eller ophævet. Bistandsværgen er ikke begrænset til alene at rådgive om klager over tvangsforanstaltninger, men vil også kunne rådgive og vejlede om klagemuligheder i relation til f.eks. behandling, omsorg mv.

Bistandsværgen skal desuden hjælpe den dømte med at udforme eventuelle klageskrivelser og anmodninger om ændring eller ophævelse af foranstaltningen. Dette gælder også i de tilfælde, hvor den dømte ikke er tvangsanbragt, men hvor der er mulighed for tvangsanbringelse i henhold til en dom. Hvis en bistandsværge konstaterer, at den dømte har det dårligt eller bliver udsat for omsorgssvigt, vil bistandsværgen således kunne vejlede og hjælpe den dømte med evt. at udforme klageskrivelser vedr. de konstaterede forhold.

Bistandsværgen er forpligtet til snarest muligt efter beskikkelsen at besøge den person, bistandsværgen er beskikket for. Besøg skal herefter finde sted efter behov, jf. bistandsværgebekendtgørelsens § 9, stk. 1. Dette gælder også i de tilfælde, hvor

den dømte ikke er tvangsanbragt, men hvor der er mulighed for tvangsanbringelse i henhold til en dom.

Bistandsværgens opgave er således bredere end blot at være en klagevejleder, idet en bistandsværge både skal vejlede, rådgive og bistå den dømte samt varetage den centrale forpligtelse til at drage omsorg for, at opholdet og andre foranstaltninger ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Bistandsværgen skal i den forbindelse alene varetage den sigtedes, tiltaltes eller dømtes interesser i sagen, og bistandsværgen er derfor uafhængig af det sygehus/den sygehusafdeling, institution, anstalt m.v., som den sigtede, tiltalte eller dømte er i kontakt med.

2. Af bistandsværgebekendtgørelsens § 13, stk. 1, fremgår det, at et sygehus/en sygehusafdeling, en institution eller en anstalt m.v., som modtager en person, der har en bistandsværge beskikket, snarest skal underrette bistandsværgen, når den pågældende påbegynder et ophold på stedet. Af bekendtgørelsens § 13, stk. 2, fremgår det endvidere, at sygehuset/sygehusafdelingen, institutionen eller en anstalt m.v. skal underrette bistandsværgen ved afslutningen af den pågældendes ophold på stedet.

Det følger videre af bistandsværgebekendtgørelsens § 14, stk. 1, at personalet på sygehuset/sygehusafdelingen, institutionen eller anstalten m.v. skal give bistandsværgen enhver oplysning, som er nødvendig for, at denne kan varetage sit hverv på forsvarelig måde. En oplysning, som af lægelige grunde ikke gives til den sigtede, tiltalte eller dømte, må heller ikke gives til bistandsværgen.

Bistandsværgen vil i kraft af sin funktion på den baggrund kunne deltage i behandlingsmøder mellem den sigtede, tiltalte eller dømte, og relevant behandlingspersonale.

Bekendtgørelsens § 14, stk. 1, ses tilsvarende at give mulighed for, at bistandsværgen – med den begrænsning, der følger af § 14, stk. 1, 2. pkt. – kan få adgang til handleplaner for den sigtede, tiltalte eller dømte, hvis den pågældende opholder sig på en institution eller et bosted, og handleplanen omhandler eller indeholder oplysninger om helbred eller foranstaltninger for den sigtede, tiltalte eller dømte.

Af § 14, stk. 2, fremgår det, at bistandsværgen har ret til at gøre sig bekendt med oplysningerne i tvangsprotokollen vedrørende den sigtede, tiltalte eller dømte, som den pågældende er beskikket for.

Det følger yderligere af § 14, stk. 3, at bistandsværgen har ret til at gøre sig bekendt med indholdet af den sigtedes, tiltaltes eller

dømtes journal, herunder behandlingsplan, såfremt den pågældende selv ville have adgang hertil, jf. § 37 i sundhedsloven, og såfremt den pågældende meddeler samtykke til, at bistandsværgeren får adgang til journalen.

Derudover følger det af straffelovens § 72, stk. 2, at bistandsværgeren kan anmode om ændring eller ophævelse af en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70. Anmodningen fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten.

Der er således i lovgivningen taget stilling til, hvilke oplysninger om den sigtede, tiltalte eller dømte bistandsværgeren kan få udleveret, og hvilke handlinger bistandsværgeren kan foretage sig på vegne af den sigtede, tiltalte eller dømte, uden samtykke fra den pågældende.

Det bemærkes i den forbindelse, at bistandsværgebekendtgørelsen ikke indeholder hjemmel til, at den pågældende bistandsværge af egen drift og uden forudgående samtykke kan klage på den dømtes vegne over f.eks. manglende behandling eller omsorg.

Det bemærkes endvidere, at bistandsværgeren så vidt muligt skal handle i samråd med den sigtede, tiltalte eller dømte, jf. § 7 i bistandsværgebekendtgørelsen.

En bistandsværge vil – i de tilfælde hvor bistandsværgeren ikke ellers har mulighed herfor – kunne få adgang til oplysninger og klage på vegne af den dømte efter forvaltningslovens regler om repræsentation, jf. § 8 i forvaltningsloven (lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014). Dette forudsætter bl.a., at den pågældende dømte meddeler samtykke til at lade sig repræsentere og selv ville have mulighed for at klage eller få de relevante oplysninger udleveret.

Hvis bistandsværgeren handler på vegne af den sigtede, tiltalte eller dømte efter reglerne om partsrepræsentation, så skal bistandsværgerens begæring eller klage behandles som var det den pågældende sigtede, tiltalte eller dømte selv, som havde fremsat begæringen/klagen.”

Justitsministeriet har desuden til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Social- og Indenrigsministeriet, der har oplyst følgende:

”Af servicelovens § 133, stk. 1, fremgår, at klager over personalets anvendelse af servicelovens regler om magtanvendelse i §§ 124 b-124 d, § 136 a, stk. 1, og §§ 136 c-136 e kan indbringes for kommunalbestyrelsen af den person, som foranstaltningen vedrører.

Klager over kommunalbestyrelsens afgørelser truffet efter § 125, §§ 128-128 c, § 136 a, stk. 3, § 137 b og § 137 c, stk. 2, kan indbringes for Ankestyrelsen efter reglerne i retssikkerhedslovens kapitel 10 af den person, som afgørelsen vedrører jf. § 133, stk. 2.

En pårørende, en værge, en fremtidsfuldmægtig eller en anden repræsentant for den person, som foranstaltningen vedrører, kan klage efter § 133, stk. 1 og 2, når den person, som foranstaltningen eller afgørelsen vedrører, ikke selv er i stand til at klage.

Klage fra borgerens repræsentant forudsætter, at repræsentanten ved, at der er anvendt magt over for borgeren. Derfor har personalelederen pligt til jævnligt at orientere borgerens pårørende, fremtidsfuldmægtige, værge eller anden repræsentant om hvilke indgreb, der er foretaget.

Reglerne om bistandsværger hører under Justitsministeriet ressort. Social- og Indenrigsministeriet kan derfor kun redegøre for regler om mulighed for klage over behandling på botilbud efter serviceloven.

Derudover skal socialtilsynet sikre, at borgerne ydes en indsats, der er i overensstemmelse med formålet med offentlige og private tilbud efter lov om social service. Det følger således mere generelt af § 11, stk. 1, i lov om socialtilsyn, at tilsynet skal have et telefonnummer og en e-postadresse, hvortil et tilbuds personale, beboere, pårørende og andre kan henvende sig anonymt om bekymrende forhold i tilbuddet. Socialtilsynet skal oplyse beboere og ansatte om muligheden for at rette henvendelse til socialtilsynet efter bestemmelsen.

Alle kan således henvende sig til socialtilsynet, hvis de oplever bekymrende forhold i et tilbud, og tilsynet skal som offentlig myndighed altid tage henvendelsen alvorligt og vurdere, om den giver anledning til at foretage sig nærmere, uanset på hvilken måde og i hvilken form henvendelsen modtages.”

Der henvises endvidere til den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 1631 og spørgsmål nr. 1640 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

JUSTITS MINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 21. september 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mikkel Holt Christensen
Sagsnr.: 2020-0030-4561
Dok.: 1581577

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1631 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. august 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Niklas Velling Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1631 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, om bistandsværgeren reelt kun er en klagevejleder med samme opgaver som patientrådgiverne?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Sundheds- og Ældreministeriet, der har oplyst følgende:

”Patienter, som enten er tvangsindlagt, tvangstilbageholdt eller undergivet tvangsforanstaltninger, har ret til at få beskikket en patientrådgiver, jf. psykiatrilovens § 24, stk. 1.

Patientrådgivere skal vejlede og rådgive patienten med hensyn til alle forhold i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på psykiatrisk afdeling, jf. psykiatrilovens § 24, stk. 2. Patientrådgiveren skal endvidere bistå patienten med iværksættelse og gennemførelse af eventuelle klager.

Det er muligt at klage til Det Psykiatriske Patientklagenævn over bl.a. afgørelser om tvangsindlæggelse og tvangsforanstaltninger, herunder tvangsfiksering og tvangsmedicinering, jf. psykiatrilovens kapitel 10. Retspsykiatriske patienter er dog undtaget muligheden for at klage over afgørelser om tvangsindlæggelse, tvangstilbageholdelse og tilbageførsel, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1414 af 10. december 2010 om personer indlagt på psykiatrisk afdeling i henhold til strafferetlig afgørelse.

Sundheds- og Ældreministeriet kan for så vidt angår spørgsmålet om klage over behandling endvidere oplyse, at det fremgår af betænkning nr. 1109/1987 side 87, at patientrådgiveren ikke er værge for patienten og normalt ikke er beføjet til at handle på egen hånd uden patientens samtykke.

Herudover er det angivet i betænkning nr. 1068/1986, bind 2, side 350, at en patientrådgiver som udgangspunkt ikke skal tage initiativ, hvis patienten selv magter at gøre dette, medmindre patienten anmoder rådgiveren herom. Det er i øvrigt specificeret, at patientrådgiveren ved jævnlige samtaler med patienten skal afklare, om denne ønsker, at rådgiveren skal handle på hans vegne og i bekræftende fald først gøre dette efter at have drøftet det ønskelige heri.

Vedrørende selve patienten er det anført i betænkning nr. 1068/1986, bind 2, side 343, at en patient, der får beskikket en patientrådgiver, er lige så myndig og habil, som vedkommende var, før beskikkelsen fandt sted. I forlængelse heraf fremgår det, at en frihedsberøvet sindssyg person ikke er umyndiggjort i hverken økonomisk eller personlig henseende. Patienten har –

så længe den givne tvangsforanstaltning varer – blot fået tildelt en særlig tillidsperson, som den pågældende kan rådføre sig med.

Omvendt fremgår det af betænkning nr. 1068/1986, bind 2, side 350, at i det tilfælde patienten ikke selv er i stand til at handle eller tage stilling til, hvad der eventuelt bør gøres, påhviler det patientrådgiveren på egen hånd at varetage patientens interesser bedst muligt og navnlig at sikre, at frihedsberøvelse og anden tvang ikke anvendes i videre omfang end strengt nødvendigt. Det anføres i denne sammenhæng i betænkningen, side 406, at patientrådgiveren skal påse, at der klages over en given tvangsforanstaltning, hvis der er belæg herfor – også når patienten ikke selv er i stand hertil eller blot ikke magter at tage et sådant initiativ.

Patientrådgiveren skal således sætte sig i patientens sted og handle, som patienten måtte antages selv at have ville gjort, når patienten undtagelsesvist er forhindret i at varetage sine interesser som følge af sin sindssygdom.

Således er det Sundheds- og Ældreministeriets vurdering, at det som overvejende hovedregel kræver patientens samtykke, hvis patientrådgiveren skal indgive en klage til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Det kan dog ikke udelukkes, at der kan være særlige tilfælde, hvor patienten ikke er i stand til selv at klage, og at det efter omstændighederne er tydeligt, at det både vil være i patientens interesse og patientens eget ønske, at patientrådgiveren klager til Det Psykiatriske Patientklagenævn. Ministeriet understreger i denne forbindelse, at dette ikke indebærer at patientrådgiveren betragtes som værge for patienten, eller at patienten umyndiggøres. Patienten kan således altid selv trække klagen tilbage, hvis patienten efter patientrådgiverens indbringelse af klage ikke ønsker at gå videre med klagen.

Da bistandsværger på samme vis som patientrådgiverne skal rådgive og vejlede den retspsykiatriske patient, herunder med at udforme klageskrivelser, jf. bistandsværgebekendtgørelsens § 8, stk. 2, formodes det, at den ovenstående vurdering tilsvarende gælder for bistandsværger.

Således vil det i særlige tilfælde være muligt for en bistandsværge at indgive en klage i de tilfælde, hvor den retspsykiatriske patient ikke selv er i stand hertil.

Det bemærkes til støtte herfor, at bistandsværger ofte er den retspsykiatriske patients nærmest pårørende, hvorfor det derfor formodes, at bistandsværgeren vil varetage patientens interesser bedst muligt og sikre, at frihedsberøvelse og anden tvang ikke anvendes i videre omfang end strengt nødvendigt.”

Der henvises desuden til de samtidige besvarelser af spørgsmål nr. 1628 (Alm. del) og spørgsmål nr. 1640 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg.

JUSTITS MINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 21. september 2020
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Mikkel Holt Christensen
Sagsnr.: 2020-0030-4562
Dok.: 1581584

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1632 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. august 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Nick Hækkerup

/

Niklas Velling Johansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1632 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, om en bistandsværges f.eks. må rejse en prøvelsessag, selvom bistandsværgen ikke har den dømtes tilladelse eller accept, fordi den dømte gerne vil blive i dommen, så vedkommende kan få sin medicin betalt af det offentlige, og/eller bibeholde sin bostedsplads? Spørgeren er bekendt med, at bosteder truer med, at den dømte ikke længere kan opholde sig på bostedet, således at vedkommende skal flytte ud i en almen bolig, hvorefter den dømte accepterer at blive i dommen for at kunne blive på bostedet, selvom det ikke er nødvendigt.”

Svar:

Det følger af straffelovens § 71, stk. 2, 2. pkt., at en bistandsværges skal holde sig underrettet om den dømtes tilstand og drage omsorg for, at opholdet og andre foranstaltninger ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Det fremgår videre af straffelovens § 72, stk. 2, at bistandsværgen m.fl. kan anmode om ændring eller ophævelse af en foranstaltning efter §§ 68, 69 eller 70. Anmodningen fremsættes over for anklagemyndigheden, der snarest muligt indbringer spørgsmålet for retten. Straffelovens § 72, stk. 2, ses i den forbindelse ikke at forudsætte et samtykke fra den dømte, forinden bistandsværgen m.fl. fremsætter en sådan anmodning.

En bistandsværges skal dog så vidt muligt handle i samråd med den sigtede, tiltalte eller dømte, jf. § 7 i bekendtgørelse nr. 947 af 24. september 2009 om bistandsværger.

Retslægerådets årsberetning

2020

ISBN 978-87-89648-20-0

Udgivet juli 2020

2. Udvalgte emner og sager af interesse

2.1 Demens – strafferetligt set

Kriminalitet begået af primært normalt begavede mennesker, men som ved mentalobservation fremviser varierende grader af svækkelse af kognitive færdigheder, svækket dømmekraft og adfærdsændringer, som berettiger til diagnosen demens, stiller særlige retspsykiatriske udfordringer til sagens afgørelser. En central vurdering er, om demens sygdommen er så udtalt, at de pågældende på tidspunktet for det påsigtede er sindssyge og dermed er omfattet af straffelovens § 16, stk. 1. Alternativt om de falder indenfor § 69 som udtryk for, at de ikke var sindssyge, men befandt sig i en tilstand, der er betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af de psykiske funktioner. Sværhedsgraden af demens kan også være så let, at særforanstaltninger ikke anbefales.

Tre sager præsenteres, heraf nogle, hvor domstolene ikke helt fulgte Retslægerådets vurdering.

Sag 1:

X er en 28-årig, ugift, barnløs, førtidspensioneret mand, som er tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, der omhandler vold mod person i offentlig tjeneste.

X er primært normalt begavet, men siden 2013 har han været hjerneskadet i moderat grad efter involvering i alvorligt trafikuheld med frontalt sammenstød med lastvogn, hvorved X pådrog sig intrakranielle blødninger.

Forældrene blev skilt, da X var 4 år gammel, og han voksede op hos faderen. Han er fagligt uddannet og har været i arbejde i 4 år indtil ulykken i 2013. Efter et længere genoptræningsforløb fik han ophold i døgninstitution, og X har i de sidste 3 år boet i selvstændig ejerbolig med kommunal støtte 16 timer i døgnnet. Han oppebærer førtidspension. X er selvhjulpnen med personlig hygiejne, men får hjælp til de fleste andre opgaver i dagligdagen. X har ikke haft misbrug af alkohol eller andre rusmidler.

Ved mentalundersøgelsen findes ingen tegn på sindssygdom eller anden psykiatrisk lidelse hos X. Han skønnes moderat hjerneskadet, hvor hukommelsen, koncentrationsevne og dømmekraft er forringet. Han modtager behandling med antipsykotisk virkende medicin i moderat høj dosis for at dæmpe affektgennembrud. X har således inden for det sidste år haft aggressive udfald, som ikke ses nærmere specificeret.

Overlægen kunne i tilfælde af, at X findes skyldig, ikke pege på foranstaltninger i henhold til straffelovens § 68 til at forebygge kriminalitet, men fandt det afgørende, at den støtte og vejledning, der er om X, opretholdes med et lille team af kendte medarbejdere.

Retslægerådet vurderede, at X er omfattet af straffelovens § 69. Såfremt han skulle findes skyldig i det nu påsigtede, anbefalede Retslægerådet, som mere formålstjenlig foranstaltning end straf, jævnfør straffelovens § 68, 2. pkt., dom til ambulant psykiatrisk behandling ved psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om indlæggelse.

Dom:

X blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1. Retten fulgte Retslægerådets vurdering og fandt dermed, at X var omfattet af straffelovens § 69. Da mindre indgribende foranstaltninger ikke fandtes tilstrækkelige, fik X dom i overensstemmelse med Retslægerådets vurdering.

Kommentar:

I denne sag fulgte retten Retslægerådets anbefalinger og dermed ikke den erklæringsskrivende overlæges anbefaling, der ikke fandt særforanstaltning relevant for at forebygge kriminalitet.

Sag 2:

Y er 61 år og har permanent ophold på plejehjem. Han er sigtet for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer.

Y er opvokset under stabile forhold. Han har gennemført almindelig skolegang, men har ikke efterfølgende taget nogen uddannelse. Han har været beskæftiget med ufaglært arbejde. Han har tidligere været gift og har fra dette ægteskab børn. Hans livsførelse har været præget af et omfattende blandet misbrug siden 20-årsalderen. I 2013 pådrog han sig et alvorligt hovedtraume og fik blødninger i pande- og tindingelap, der krævede operation for at mindske trykstigning. I 2019 pådrog han sig ved fald igen intrakranielle blødninger. Som følge af disse kranietraumer og langvarigt misbrug er han nu i udtalt grad præget af kognitiv svækkelse. Y er således betydeligt hukommelsessvækket, initiativløs og afhængig af massiv pleje på plejehjemmet.

Retslægerådet vurderer, at det i lægenotater er dokumenteret, at Y allerede på tiden for det påsigtede var dement i en sådan grad, at han med stor sandsynlighed var i en tilstand ligestillet med sindssygd, således at Y er omfattet af straffelovens § 16, stk. 1. Retslægerådet anbefaler, som mest formålstjenlig foranstaltning, jf. samme lovs § 68, 2. pkt., dom til ambulant psykiatrisk behandling ved psykiatrisk afdeling, således at overlægen kan træffe bestemmelse om indlæggelse i psykiatrisk afdeling.

Dom:

Y findes skyldig i sigtelsen, men retten følger ikke helt Retslægerådets vurdering, idet retten finder, at Y på gerningstidspunktet befandt sig i en

tilstand omfattet af straffelovens § 69, altså en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af sine psykiske funktioner. Retten finder, at det er mere formålstjenligt i stedet for at idømme straf at træffe bestemmelse om foranstaltninger efter straffelovens § 68, 2. pkt. Da retten ikke finder mindre indgribende foranstaltninger tilstrækkelige, bliver der afsagt dom i overensstemmelse med Retslægerådets vurdering.

Kommentarer:

Her finder retten, at Y er omfattet af straffelovens § 69 i stedet for § 16, men giver ikke klare begrundelser. Lægefagligt vil man skønne, at der foreligger svær demens (se Diskussion).

Sag 3:

Z er en 75-årig mand, der ikke tidligere er straffet. Han er tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, der omhandler legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter og straffelovens § 181, stk. 1, ved at have forvoldt ildebrand på en dør, der blev brandskadet.

Z har gennem livet arbejdet indenfor forskellige områder af transportsektoren, og han har angivelig haft tilknytning til arbejdsmarkedet frem til 2012, hvor han var 70 år. Hans aktuelle forsørgelsesgrundlag formodes at være folkepension. Z har været gift to gange og har flere børn. Han har over en ikke nærmere afgrænset årrække indskrænket kontakten til venner og familie og levet tiltagende isoleret i hjemmet.

Han lider af flere legemlige sygdomme, blandt andet rygerlunger, forhøjet blodtryk, og har begrænset gangfunktion. Han fik i 2010 fjernet en nyre på grund af kræft. I forbindelse med indlæggelser for legemlige sygdomme er der siden 2010 gentagne gange beskrevet påfaldende, paranoidt præget og aggressiv adfærd overfor sundhedspersonale.

Z har ved mentalobservationen oplyst om et episodisk alkoholforbrug af betydelig størrelse, som der ikke foreligger klare oplysninger om. I 2009 blev han undersøgt for demens på psykiatrisk afdeling, hvor man ikke fandt tegn på dette eller anden psykiatrisk sygdom, men stillede diagnosen uspecificeret personlighedsforstyrrelse.

I 2017 blev Z henvist til psykiatrisk udredning for depressiv tilstand i ældrepsykiatrisk ambulatorium og herunder indlagt et døgn i ældrepsykiatrisk afdeling, hvor man fandt tegn på depression. Da han ikke reagerede på henvendelser fra det ambulante team, blev videre undersøgelse opgivet. Han frasagde sig enhver hjælp fra hjemmeplejen, som forinden havde beskrevet ham som truende.

I juli 2018 blev Z tvangsindlagt på psykiatrisk afdeling og udskrevet efter en måneds indlæggelse til fornyet demensudredning i ældrepsykiatrisk ambulatorium. Resultatet heraf foreligger dog ikke. Ved mentalobservationen, som har fundet sted i Z's hjem, fremstod han irriteret, forvirret med hensyn til datoer og aftaler, undvigende eller afvisende ved spørgsmål om psykiske symptomer, mistroisk, mistydende med omstændelige beskrivelser af en række oplevede uretfærdigheder.

Retslægerådet vurderer, at Z sandsynligvis lider af demens i ikke nærmere beskrevet omfang, og at han formentlig er primært normalt begavet. Z var muligvis i let grad påvirket af alkohol på tidspunkterne for to påsigtede forhold 1 og 2, men kan ikke antages at have befundet sig i en heraf betinget psykisk abnormtilstand (patologisk rustilstand). På tidspunktet for den påsigtede brandstiftelse skønnes det, at Z befandt han sig i en akut forvirringstilstand, som er ligestillet med sindssygdom (delir).

Retslægerådet konkluderer herefter, at Z sandsynligvis er omfattet af straffelovens § 16, stk. 1, 1. pkt., og såfremt dette ikke er tilfældet, er han med sikkerhed omfattet af samme lovs § 69. Uagtet den diagnostiske usikkerhed, skal rådet, såfremt han findes skyldig i det nu påsigtede, som mest formålstjenlig foranstaltning, jf. straffelovens § 68, 2. pkt., anbefale

dom til ambulant psykiatrisk behandling ved psykiatrisk afdeling med tilsyn af Kriminalforsorgen, således at Kriminalforsorgen sammen med overlægen kan træffe bestemmelse om indlæggelse.

Dom:

Dommen var ikke helt i overensstemmelse med Retslægerådets vurdering.

Retten fandt således, at Z på gerningstidspunktet befandt sig i en tilstand, der var betinget af mangelfuld udvikling, svækkelse eller forstyrrelse af sine psykiske funktioner, jf. straffelovens § 69.

Det anføres yderligere i dommen:

Det bemærkes, at det findes betænkeligt på baggrund af formuleringen i Retslægerådets udtalelse at lægge til grund, at tiltalte på gerningstidspunkterne var omfattet af straffelovens § 16, stk. 1. Retten finder, at det er mere formålstjenligt i stedet for at idømme straf, at træffe bestemmelse om foranstaltninger efter straffelovens § 68, 2. pkt. Da mindre indgribende foranstaltninger ikke findes tilstrækkelige, skal tiltalte undergive sig psykiatrisk behandling som påstået.

Kommentar:

Her har det været svært for Retslægerådet at vurdere demens sværhedsgrad, men der blev ikke givet specifik begrundelse af det for retten betænkelige i Retslægerådets formulering. Retten synes ikke at have taget hensyn til, at det var den delirøse tilstand ved et påsigtet forhold, der begrundede, at man fandt Y omfattet af straffelovens § 16, stk. 1.

Diskussion:

I 10. udgave af WHO's internationale klassifikationsystem (ICD-10) er demens et syndrom, som skyldes sygdom af hjernen med svækkelse af en række højere kortikale funktioner, herunder hukommelse, orientering,

evne til at opfatte og tænke, indlæringskapacitet, sprog, regnefærdigheder og dømmeevne. Der er ikke som ved delir bevidsthedsuklarhed. Demens er primært en klinisk diagnose, men baseres også på resultater fra neuropsykologiske test, hjerneskaning og forskellige laboratorieundersøgelser, herunder af spinalvæsken. Demens underinddeles i en række syndromer med forskellige årsager og sygdomsudvikling. Demens ved Alzheimers sygdom er den hyppigste form.

Med hensyn til sværhedsgrad skelnes mellem tre former ud fra funktionsniveau i dagligdagen:

- Let: interfererer med normale dagliglivs aktiviteter
- Moderat: kan ikke klare sig selv uden hjælp fra andre
- Svær: Kontinuerlig pleje og overvågning er nødvendig

I ICD-10 er psykosebegrebet (sindssygdom) stærkt nedtonet og er erstattet af psykotiske symptomer som hallucinationer og vrangforestillinger.

De retspsykiatriske aspekter af demens afhænger af demensens sværhedsgrad. I klassisk psykiatri har man skelnet mellem sløvelse og svækkelse af åndsevnerne. De sværeste former (sløvelse) er sindssygdomme, og straffelovens § 16, stk. 1 kommer derfor på tale ved kriminalitet begået af svært demente. Ved lette til moderate former (svækkelse) vil de pågældende typisk være omfattet af samme lovs § 69, men ikke nødvendigvis. Kramp et al. (1996) anfører således, at det ikke gælder for ganske lette former.

Det bliver derfor en vigtig opgave ved mentalobservation at afklare demensens sværhedsgrad, hvilket primært sker ud fra den samlede kliniske vurdering af symptomer og funktionsniveau. Vejledende for at afgøre, at der foreligger svær demens (den psykotiske sløvelse) er ifølge Kramp et al. (1996) at inddrage dømmekraft, evner til at klare sig socialt,

tilstedeværelse af eventuelle handicap, det vil sige at foretage vurdering om, der foreligger den svære forstyrrelse af realitetstestningen, der er definerende for sindssygdomsbegrebet (Retslægerådet 1972).

De tre nævnte sager belyser, at det kan være vanskeligt at afgøre, om en dement person er omfattet af enten § 16, stk. 1, eller § 69, det vil sige, om der foreligger sløvelse eller svækkelse af åndsevnerne. Retslægerådet anvender i tvivlstilfælde formuleringen, at observanden sandsynligvis er sindssyg. I to af sagerne fulgte retten ikke Retslægerådets vurdering uden begrundelse, og i et tilfælde overraskende nok, da Retslægerådet fandt observanden delirøs i et af de påsigtede forhold. Delir må betragtes som en sindssygdom, da personen er bevidsthedsuklar, kognitive svært forstyrrede og ofte har psykotiske symptomer. Retten synes at have ment, at demensen ikke var svær nok til at observanden var omfattet af straffelovens § 16, stk. 1.

Uanset valget mellem de to nævnte paragrafer har Retslægerådet i alle sager anbefalet en særforanstaltning i henhold til § 68, 2. pkt. Det er en gammel tradition i retspsykiatrien at anbefale psykiatriske særforanstaltninger ud fra den opfattelse, at demens er en hjernesygdom, og også selv om mange former er progredierende og ikke tilgængelig for behandling, der fører til væsentlig bedring (Kramp et al 1996). Der er dog i de senere år fremkommet flere lægemidler, der kan udsætte progression af demens ved Alzheimers sygdom.

Men ud fra et praktisk orienteret pleje- og omsorgsaspekt (jf. sag nr. 1) kunne en kommunal indsats måske have været mere hensigtsmæssig, f.eks. at anvende bestemmelser om tilsyn og om ophold – eventuelt efter tilsynsmyndighedens bestemmelse – på kriminalforsorgens institutioner, f.eks. pensioner, eller institutioner under regionerne eller kommuner, f.eks. ungdomsinstitutioner, plejehjem eller lignende. Problemet med en sådan type særforanstaltning er, at det er uklart, hvem der de facto har ansvaret, hvordan det skal forvaltes og hvilke muligheder, der er for at sikre, at den dømte efterlever tilsynsmyndighedens bestemmelser. En sådan særforanstaltning er kort omtalt for § 69-gruppen i Rigsadvokatmeddelelsen om psykisk afvigende kriminelle.

LPD
Co/ Erik Dahlgaard
Tambogade 55
7790 Thyholm

Indbetalinger af pengegaver, bidrag
fra offentlige instanser og firmaer samt
den årlige kontingent på kroner 350 for
medlemskab, skal indbetales direkte til
vores netbank:

Sparekassen Thy

Regnr.: 9090

Kontonummer: 0004654765

LANDSFORENINGEN
af Patientrådgivere & Bistandsværger i Danmark

MARK & STORM
GRAFISK

ET STÆRKT TEAM...

- med online markedsføring i fokus

Odensevej 9 | 5750 Ringe | Tlf. 62 62 22 77 | www.mark-storm.dk